मालिका गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
दरबाङ्ग, म्याग्दी

०६९-४२००२२

गण्डकी प्रदेश, नेपाल

पत्र संख्याः- २०८१/०८२
चलानी नं.

मितिः- २०८१/०४/१४
११४४ दिल्लागा ९ सोमवार

कृषक दाजुभाई तथा दिदिबहिनीहरुमा मालिका गाँउपालिकाको अनुरोध ।

मालिका गाँउपालिकाको विभिन्न स्थानहरुमा तरकारी बालीहरुमा देखिन लागेका रोग किराको समस्या व्यवस्थापनका उपायहरु अपनाउनुहुन अनुरोध छ।

१. किराको नामः थोप्ले खपटे (Spotted Beetle)

पहिचानः वयस्क खप्टे घोप्टे खपटो बनावटको अण्डाकार शरिर । फिक्का खैरो अघिल्ला पखेटाहरुमा १४ काला थोप्लाहरु । ८ देखि ९ मि.मि. लामो शरिर । लाभ्रे पहेलो । शरिर भरि हाँगा फाटियका काँडाहरु भएको लार्भा । (दाहिने तर्फको चित्रमा)

नोक्सानी गर्ने बालीः करेला, काक्रा, आलु, भण्टा आदि।

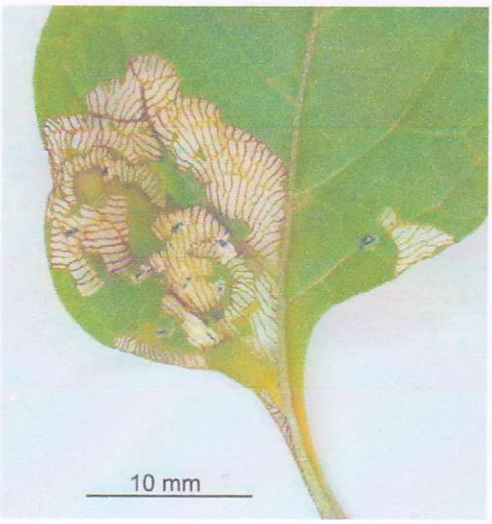

क्षतिको लक्षणः हरिया पातहरुका नसाहरु बिचका तन्तुहरु खाएर एक खास किसिमको आखे-झ्याल बनावटको लक्षण । नसाहरु मात्र देखिने गरि सुकेका खैरा पातहरु। (देब्रे तर्फको चित्रमा)

रोकथामका उपायहरुः सिगार बानावटका साना पहेला फुलहरु, लाभ्रेहरु र वयस्कहरु **टिपि नष्ट गर्ने** । **निमजन्य** जैविक विषादीको पानी झोलले उपचार गर्ने । अथवा २ एम.एल. प्रति लिटर पानीका दरले **मालाथायन**को झोल मिश्रण बनाई संक्रमित बोटमा उपचार गर्ने । **साइपरमेथ्रिन** २०% इसी ०.४ मिलि प्रति लिटरको दरले छर्ने।

मालिका गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
दरबाङ्ग, म्याग्दी
२०७३
०६९-४२००२२
गण्डकी प्रदेश, नेपाल

२. **धानको पहेलो गबारोः (yellow rice borer-*scripophaga incertulas*)**

पहिचानः वयस्क पुतली पोथीका चम्किला पहेला-खैरा अघिल्ला पखेटाहरु प्रत्येकमा स्पष्ट देखिने कालो थोप्ला । पेटका पुछारमा पहेला रौहरुको गुच्छा । भाले पुतलीका फिक्का खैरा अघिल्ला पखेटाहरुको चुच्चो परेको ठाँउमा खैरा मसिना थोप्लाहरु । फिजिएका पखेटाहरुका नाप ३२ मि.मि. र शरिरको लम्बाई १३ मि.मि. । लाभ्रेः पहेलो सफा शरिर २० मि.मि. लामो ।

नोक्सान गर्ने वालीः धान

क्षतिको लक्षणः गुवो मरेको वोट, गुवो तान्दा सजिलै आउने, सेतो धानको बाला ।

व्यवस्थापनः

- धान रोपिसकेर १० देखि ४० दिनपछी बालिको निरीक्षण गर्ने ।
- वेर्नाको टुप्पो चुडाई रोप्ने र धान काट्दा जमिनको सतह छुने गरी काट्ने ।
- प्रकाश पासोको माध्यमबाट वयस्क पुतलीलाई आकर्षण गरी मार्ने।
- धान खेतको वरीपरी सयपत्री अथवा सुर्यमुखी फुल रोप्ने।
- माकुरा लामासिंगे फट्याग्रा जस्ता मित्र जीवको संरक्षण गर्ने।
- गबारोको धेरै प्रकोप १०% भन्दा बढी भएमा रसायनिक विषादी कार्टापहाईड्रोक्लोराइड ४% वा क्लोरान्ट्रानिलीप्रोल ०.४% वा फिप्रोनिल 0.३ जी.आर. दानादार विषादी २५ प्रति हेक्टर वा क्लोरोपाईरिफस २०% EC २ मि.ली प्रति लिटर पानीका दरले प्रयोग गर्न सकिन्छ।

मालिका गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
दरबाङ्ग, म्याग्दी
२०७३

०६९-४२००२२
गण्डकी प्रदेश, नेपाल

३. धानको मरुवा रोग (RICE BLAST) *Magnaporthe oryzae*

पहिचानः पहिलो अवस्थामा रोग लागेको धान बालीमा खैरो कालो दाग देखा पर्छन् । विस्तारै यो रोग बढ्दै जान्छ र ठूला काला थोप्ला विचमा सेतो डुङ्गा आकारका दागहरु प्रष्ट देखिन्छन् । पसाई सकेको बालाको घाँटीमा आक्रमण भएमा बाला देखि तलको डाँठको वरीपरी खैरो दाग देखिन्छ र यसले गर्दा बाली उत्पादनमा १००% सम्म नोक्सान पुर्याउछ।

- पातमा शीतका थोपाहरु रहिरहने र नाईट्रोजन मलको बढी प्रयोग भई विरुवा कलिला र हरिया छन् भने यो रोगको महामारीको रुपमा फैलिन सक्छ।

व्यवस्थापन :

- सन्तुलित मलखादको प्रयोग गर्ने र एकै पटक पुरा नाईट्रोजन मलको प्रयोग नगर्ने।
- खेतबारी आली तथा वरिपरी रहेका अन्न बालीको झारपात हटाई खेत सफा राख्ने।
- धान बाक्लो गरी नरोप्ने
- माथिका विधिबाट रोग व्यवस्थापन नभएमा ट्राइसाइकाजोल ७५% WP ०.७५ ग्राम वा हेक्जाकोनाजोल ५% EC २ मिलि वा क्रेसोक्जीम मिथाइल ४४.३% SC १ मिलि पानीमा मिसाई १० दिनको फरकमा २-३ पटक छर्ने।

४. इँटबुट्टे पुतली (Diamond back moth) *Plutella Xylostella*

पहिचानः वयस्क पुतली खैरो रङको हुन्छ। पखेटाको भित्री किनारामा सेतो त्रीकोनाकार तिनवटा चिन्हहरु हुन्छन्। पुतली बसेको बेला उक्त चिन्ह मिलेर इँटको आकार बन्दछ।

क्षति गर्ने बालीः फूलगोवी समूह (काउली, बन्दा, मुला, रायो, सलगम र ब्रोकाउली)

क्षतिको पहिचानः पातको हरियो भाग खाई दिनाले पातहरु हरियो झिल्ली जस्तो बन्दछन् । प्रकोप बढी भएमा विरुवाको सम्पुर्ण भागहरु नष्ट भई बढ्न सक्दैनन्।

व्यवस्थापनः

- तरकारी लिसकेपछी बाकी रहेका बोट र पातलाई नष्ट गर्ने।
- फूलकोबी समूहका बाली र गोलभेडा संगै लगाउने।
- प्राकृतिक सत्रुहरु जस्तैः कमिला माकुरा र चरा आदीको संरक्षण गर्ने।
- एजाडिराक्टिन ०.०३% EC ५ मि.लि. प्रति लीटर पानीमा राखेर छर्ने।
- ईमामेक्टिन बेन्ज्वाईट ५% SC ०.५ ग्राम प्रति लिटर पानीमा मिसाएर छर्ने।

अशोक रिजाल
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत